

THE NEW YORK TIMES BESTSELLER

JENNY OFFILL

TRADUCERE DE MIHNEA GAFIȚA

VREME,
VREMURI

CORINT
FICTION

JENNY OFFILL

VREME, VREMURI

Traducere din limba engleză și note de
Mihnea Gafița

CORINT
FICTION

Pentru Lydia

NOTE DINTR-O REUNIUNE DE CONSILIU DIN
ORAȘUL MILFORD, CONNECTICUT (1640):

„S-a votat că al Domnului e pământul și
plinirea lui¹;
s-a votat că pământul e dat celor Sfinți;
s-a votat că noi suntem cei Sfinți.”

¹ Trimitere la pasajul din *Psalmi*: „Al Domnului e pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc într-însa” (23, 1) și la *Epistola I către corinteni*: „...căci al Domnului e pământul și plinirea lui” (X, 26). Citatele biblice sunt reproduse după *Biblia sau Sfânta Scriptură. Ediție jubiliară a Sfântului Sinod*, îngrijită de I.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Clujului, Editura Institutului Biblic, București, 2001 (n. tr.).

UNU

De dimineață, intră cea care-i aproape de tot iluminată. Există mai multe stadii, și ea se află în penultimul – așa crede. Stadiul ăsta poate fi descris numai printr-un cuvânt japonez, care înseamnă „găleată cu vopsea neagră”¹.

Îmi petrec o parte a timpului aducându-i cărți adjunctului condamnat. De unsprezece ani își tot scrie dizertația. Îi dau stive de foi de hârtie. Clame cu care să le prindă și pixuri. Scrie despre un filozof de care n-am auzit niciodată. Unul minor, dar esențial – așa mi-a spus. Auzi, minor, dar esențial!

Numai că nevasta lui a lipit aseară un bilețel pe frigider, pe care scrisese: „Asta, ce faci tu acum, ne-aduce vreun ban?”

¹ În budismul Zen, *kokushittsū*, în limba japoneză, se referă la starea de întuneric, îndoială și zădărniciie care apare adesea înainte de o descoperire spirituală. Cuvântul japonez face referire la un concept Zen care descrie o stare mentală de confuzie profundă, un fel de blocaj spiritual ce precede iluminarea. Este comparată cu o găleată plină de vopsea neagră, simbolizând o minte „acoperită” de întuneric, fără claritate sau înțelegere (n. red.).

Bărbatul cu costumul ponosit nu vrea să-i fie reduse penalizările. E mulțumit să contribuie cu bani la bugetul instituției noastre. Fata blondă, care-și roade unghiile până-n carne, trece pe la noi după masa de prânz și, când pleacă, are geanta burdușită cu hârtie igienică.

M-aventurez cu o teorie despre vaccinări și-o alta despre capitalismul târziu.

— Ți dorești vreodată să ai din nou treizeci de ani? mă întrebă inginerul cu inima însingurată.

— Nu, niciodată, îi răspund, și pe urmă îi spun bancul ăla vechi despre mersul înapoi:

Nu servim călători în timp în acest local.

Un călător în timp intră într-un bar.

Pe drumul spre casă, trec pe dinaintea femeii care vinde moriști. Uneori, i le mai cumpără studenții, când sunt realmente drogați.

— Nimic n-am dat azi, îmi spune.

Mi-aleg una și i-o cumpăr, pentru Eli. Este albastru-cu-alb, dar se transformă într-o ceață bleu, când o răsuțește vântul. Mi-aduc aminte: nu uita de fise.

La băcănie, Mohan îmi dă un fișic întreg. Îi admir noua pisică, dar el îmi spune că tocmai ce a apărut de nicăieri. Are de gând s-o păstreze totuși pentru că nevastă-sa nu-l mai iubește.

— Îmi pare rău că nu ești o terapeută pe bune, zice soțul meu. Atunci, am fi și noi bogați.

Henry întârzie. Și asta, după ce eu am comandat o mașină, tocmai ca să nu ajung prea târziu. Când îmi cad ochii pe el, în cele din urmă, e ud learcă. N-are nici pardesiu, nici umbrelă. Se oprește la colțul străzii și-i dă niște mărunțiș femeii cu un poncho făcut dintr-o pungă de gunoi.

Mi-a spus odată fratele meu că-i lipseau drogurile, pentru că împiedicau lumea să-l tot strige. Asta așa este, i-am răspuns. Eram la magazinul universal. De jur împrejurul nostru, lucrurile încercau să-și anunțe adevărata natură. Dar aura lor era slabă și abia dacă se făcea simțită, la cât de cumplit răsună muzica.

Încerc să-l ajut să se încălzească repede – cu supă, cu cafea. Mi se pare c-arată bine. Are ochii limpezi. Chelnerița pregătește o cafetieră proaspătă, după care-l ia cu vrăjeala. Oamenii, mai demult, o abordau pe mama mea pe stradă. „Ce risipă”, îi spuneau. „Așa niște gene la ochii unui băiat!”

Ei, și-acuma comandăm pâine-n plus. Eu mănânc trei felii, în timp ce fratele meu îmi povestește ceva de la întâlnirea Narcomanilor Anonimi. O femeie se ridicase în picioare și-ncepuse să bată câmpii despre antidepresive. Cel mai tare o supăra faptul că lumea nu se debarasa de ele cum trebuia. Se făcuseră teste pe viermii din canalizare și se descoperiseră la ei concentrații mari de Paxil și Prozac.

După ce mâncau asemenea viermi, păsările rămâneau mai aproape de casă, își construiau cuiburi mai complicate, dar păreau să-și fi pierdut motivația de a se mai împerechea.

— Măcar erau mai fericite? îl întreb. Reușeau să rezolve mai multe lucruri într-o zi anume?

Fereastra dormitorului nostru e deschisă. Dacă te-apleci în afară și-ți arcuiești gâtul, poți să vezi luna. Grecii credeau că era singurul corp ceresc asemănător Pământului. Că era populată de plante și animale de cincisprezece ori mai puternice decât astea de le-avem noi aici.

Fiul meu vine în dormitor, să-mi arate ceva. Pare să fie un pachet de gumă de mestecat, dar e-o capcană, de fapt. Dacă încerci să iei o gumă, te plesnește un arc de metal peste deget. M-avertizează:

— Doare mai tare decât te-aștepți.

Aha!

Îi spun să se uite-afară, pe fereastră.

— E-un crai-nou ca de ceară, comentează Eli.

Știe de pe-acuma despre lună tot ce va ști vreodată, presupun. La fosta lui școală, a învățat un cântecel prin care să rețină toate fazele lunii. Uneori, ni-l cântă seara, la masă, dar numai dacă nu-i cerem să ni-l cânte.

Luna o să fie-n regulă, mă gândesc. Nu-și face nimeni griji în privința lunii.

Femeia cu portavoce s-a postat la intrarea în școală în această dimineață. Îi avertizează pe părinți să nu intre, să-și lase copiii acolo, în spatele liniei roșii. Zbiară:

— Siguranța-n primul rând! Siguranța, 'nainte de toate!

Dar Eli câteodată plânge dacă e lăsat în puhoiul ăla de oameni atât de zgomotoși. Nu-i place să trebuiască să meargă singur dintr-o parte în cealaltă a cantinei ăleia uri-așe. Odată, a încremenit în mijlocul încăperii, până când o voluntară oarecare l-a luat de cot și l-a împins către colțul în care trebuia să ajungă.

Deci astăzi ne repezim amândoi și trecem valvârtej pe lângă ea, către punctul de adunare atribuit lui Eli. Colegul lui e deja la masă și are biscuiți în formă de animale, drept care, eu pot s-o șterg de-acolo fără să văd lacrimi, dar nu scap de femeia cu portavoce, care zbiară acum la mine:

— Fără părinți! Părinții n-au voie să-și însoțească-'nă-untru copiii!

Doamne, ce-i mai place să urle-n aia. Mă trec toți fiorii, din cap până-n picioare, când îi aud vocea, dar apoi ajung iar pe stradă și-mi spun să nu mă mai gândesc.

Nici n-am voie să mă gândesc la cât de mare-i școala lui sau la cât de mic este Eli. Am comis greșeala asta în alte dăți, după ce-l lăsasem acolo. Ar fi trebuit să mă obișnuiesc de-acum, dar uneori mă cuprind iar angoasele.

Cât e ziua de lungă, profesori săriți de pe fix. Jur: cei mai săriți dintre toți sunt ăia cu catedre. Le-o iau înainte altora

de la coadă, ca să-mprumute câte o carte ori să-și lase lista de rezervări. Niște studii au arătat că 94% din profesorii de colegiu consideră că prestează o muncă peste medie.

Ni s-a dat un ghid zilele trecute: *Ponturi pentru abordarea utilizatorilor-problemă*. Nu erau și profesorii pomeniți în el. Figurau, în schimb, următoarele categorii:

Care miros urât
Care fredonează
Care se hlizesc
Care mângălesc
Care înlocuiesc publicațiile cu altele
Care se ceartă
Care stau de vorbă
Care se simt însingurați
Care tușesc des

Dar în ce categorie trebuie pus domnul în vârstă, care-mi tot cere să-i dau eu parola pentru e-mailul său? Încerc să-i explic, de fiecare dată, că este imposibil s-o știu, că numai el o știe, propria lui parolă, dar el se mulțumește să clatine din cap în felul acela scârbit, care vrea să spună: *Ce fel de birou de informații mai e și-ăsta?*

La stația de autobuz e-un afiș cu Sylvia. Scrie acolo că urmează să vină să conferențieze în campusul colegiului. Cu ani în urmă, i-am fost studentă la postuniversitare, dar pe urmă am renunțat. Își făcuse un obicei din a mă lua la telefon din când în când, ca să verifice dacă tot îmi amânam

promisiunea. Răspunsul meu era întotdeauna că da. În ultimă instanță, a tras niște sfori și mi-a obținut această slujbă, cu toate că nu am diploma corespunzătoare pentru ea.

Pe drumul spre casă, ascult noul ei podcast. Episodul de astăzi se intitulează „Centrul nu poate rezista”. Li s-ar putea spune la fel tuturor. Dar pentru vocea Sylviei, aproape că merită s-asculți și sentimentul de groază crescândă pe care-l transmite. Mi se pare liniștitoare, chiar dacă vorbește numai despre călăreții nevăzuți care se-apropie de noi în galop.

Există, și pot fi recunoscute, modelele de ascensiune și declin. Dar civilizația noastră industrială e-atât de vastă, se-ntinde atât de mult...

Privesc afară, pe fereastră. Văd ceva în depărtare, îndreptându-se șchiopătând spre copaci.

Ușa se deschide și Eli se repede la mine. Îl ajut să-și desprindă niște clei de cauciuc de pe mâini, după care se întoarce la ce joc făcea el acolo. Jocul ăla care le place tuturor. E-o lume tridimensională generată treptat – așa-i spune soțul meu. Educativă.

E-amuzant să te uiți la ei, cum îi prinde jocul. Construiesc bucată cu bucată clădirile, după care umplu încăperile cu minerele pe care le-au excavat cu târnăcoape făcute tot de ei. Aștern câmpuri verzi și cresc păsări pe care să le mănânce.

— Am omorât una! zbiară Eli.

— E-aproape noapte, îi spune Ben.

Găsesc facturi și prospecte de la magazinul universal. Pe lângă astea, o revistă adresată unui fost chiriaș. Pe copertă, promite ponturi cu care să le vii în ajutor persoanelor cu depresie.

Ce să spui:

Îmi pare rău că suferi atât de mult. N-am de gând să te pă-rălesc. Și de mine o să am grijă, ca să nu te mai îngrijorezi că suferința ta mi-ar putea dăuna și mie.

Ce să nu spui:

Cu ceai de mușețel ai încercat?

Îi dau voie fratelui meu s-aleagă el filmul de astă-dată, însă e-atât de stupid, încât abia dacă-l pot urmări. În filmele care-i plac lui, întotdeauna e pe cale să se întâmple cine știe ce mare dezastru, și numai o singură persoană, și-aceea neverosimilă, e-n stare să-l oprească.

Pe urmă, ne plimbăm prin parc. Henry a cunoscut pe cineva – poate. Dar nu crede c-o să iasă mare lucru. Prea e diferită de el. Îmi ia ceva timp să pricep că nu și-au dat nici măcar o întâlnire pân-acum.

— Și nu vrei să ieși cu cineva care-i la fel ca tine, este? îl întreb.

— Nu, Doamne ferește! râde el.

La primul curs al Sylviei, la care am asistat vreodată, ne-a vorbit despre împerecherea armonizată. Altfel spus, tună și se-adună – depresiv cu depresiv. Problema împerecherii

armonizate, zicea, este că pare absolut corectă, când o faci. Ca o cheie care se potrivește într-o broască și-ți deschide ușa. Întrebarea este, însă: o fi cu-adevărat camera în care vrei să-ți petreci viața?

Drept care, îi povestesc fratelui meu cum nu observăm niciodată, Ben și cu mine, aceleași lucruri. De pildă, când am ajuns acasă și l-am găsit entuziasmat nevoie-mare, pe motiv c-o dăduseră jos, în sfârșit.

— Ce au dat jos? l-am întrebat, iar el a trebuit să-mi explice că schelăria care acoperise fațada blocului nostru timp de trei ani fusese demontată, în sfârșit.

Sau ca săptămâna trecută, când eu i-am spus lui ceva legat de tipul de la 5C, iar el m-a întrebat:

— Stai așa, ce traficant de droguri?

Când ajung acasă, cățeaua noastră vrea un cub de gheață. I-l dau, numai că ea își trânteste întruna castronul prin bucătărie.

— Ziua ta cum a fost? întreb, iar Ben ridică din umeri.

— Am făcut mai mult programare, am spălat și niște rufe.

Un morman falnic de boarfe împăturite se înalță pe masă. Îmi zăresc maioul preferat și chiloții cei mai puțin deprimanți. Mă duc în dormitor, mă schimb și mi le pun pe mine. Acuma, ca persoană, sunt nouă-nouță.

În a treia zi de când se măritase, regina Victoria¹ și-a notat: „Scumpul meu Albert mi-a pus azi ciorapii. M-am dus și m-am uitat la el cum se bărbierează, mare deliciu...”

Mă sună mama și-mi vorbește de lumină, de vița-de-vie, de pâinea vie².

Ora șapte dimineața, și Eli vrea să joace aport. Broasca de cauciuc, i-o iau din mână și-o pun sus, pe frigider.

— Trebuie să mergem! Du-te și ia-ți ghiozdanu’! Țip la el.

Căteaua se uită la mine c-un aer prudent, ținându-și capul sprijinit pe labe. Îi trec un pieptăn prin păr lui Eli, cam brusc, ce-i drept. Geme și se smulge de lângă mine.

— Trebuie să mergem! Ia și te-ncață! mă răstesc la el.

Până la urmă, ieșim pe ușă.

Doamna Kovinski dă să-mi spună ceva despre lifturi, dar noi trecem în pas alergător pe lângă ea. Zece străzi merg prea repede, trăgându-l pe Eli după mine. Nu se face așa ceva, știu, știu, dar ne-așteaptă o coadă lungă la oficiu, dacă-ntârzie.

¹ Regina Victoria a Marii Britanii (1837–1901) a urcat pe tron la vârsta de 18 ani și s-a căsătorit când avea douăzeci și unu de ani cu prințul Albert de Saxa-Coburg și Gotha, care era cu trei luni mai tânăr decât ea. Împreună au avut nouă copii (n. tr.).

² Cf. *Evangelhia după Ioan* (6, 51): „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. De va mânca cineva din pâinea aceasta, viu va fi în veci, iar pâinea pe care eu o voi da pentru viața lumii este trupul meu (n. tr.).

Un ultim sprint de-a curmezișul locului de joacă și-ajungem fix la timp. Abia mai respir, am nădușit, sunt tristă. Îl sărut pe Eli în creștetul capului, încercând să-l consolez pentru toată graba. De ce n-am făcut și eu mai mulți copii, ca să-mi ofer mai multe șanse?

Toate celelalte mame au avut mai multă minte, să nu se limiteze la unul singur. Stau ciorchine, lipite de gard. Vorbesc urdu, așa mi se pare. Una dintre ele-mi zâmbește și-mi face discret cu mâna.

Oare cum i-oi fi părând, mă-ntreb, cu ținuta mea moho-râtă, cu ochelarii fistichii? Săptămâna trecută, aceeași femeie a donat o sacoșă din pânză de mătase pentru tombola școlii; e roșie, tivită cu fir auriu. Eli vrea s-o câștige și să-și facă din ea o capă. Știu cum i se scrie numele, dar nu știu să-l pronunț.

Femeia cu pricina-i psihoterapeută. E și budistă. Îi place să-și exerseze cu mine una sau cealaltă dintre calități, din câte am observat.

— Mi se pare că te identifici în jos, nu-n sus. Care crezi că-i motivul?

Spune-mi tu, cucoană.

În fiecare marți, ține câte un curs de meditație la sub-sol. Are acces toată comunitatea, nu numai cei din mediul academic. Am observat că Margot ascultă altfel decât mine.

E-atentă, dar nu-și amestecă propriile povești cu ce-aude acolo.

Azi e-n întârziere, așa c-o ajut să-și facă aranjamentul pentru curs. Perne pentru cei tari, scaune pentru cei slabi.

— Ai face bine să stai și tu, îmi spune, ca de fiecare dată, dar eu nici acum nu rămân.

Asta, pentru că nu știu sigur unde să m-așez.

Iată întrebarea de la miezul nopții pentru soțul meu: „Ce am la genunchi?”

— Aud niște pocnituri ușoare, când merg. Și am uneori și câte-un junghi, dac-o iau pe scări.

El mănâncă unt de arahide cu lingura. O pune-n chiu-vetă, după care se lasă pe vine, ca să-mi examineze mie genunchiul.

— Te doare, când fac așa? mă-ntreabă, și-mi apasă ușor pielea. Dar aici? Sau aici?

Dau din mână în stânga și-n dreapta, ca să-i arăt că poate mă doare, poate doar un pic. El se ridică și mă sărută, zicând:

— Cancer la genunchi?

Un lucru bun, când ești dependent de somnifere, este că nu i se spune „dependență”, ci „obișnuință”.

Curios lucru, cum sunt oamenii gata să-ți predice despre orice, în ziua de azi. Tipul ăsta de pe treptele bibliotecii o ține una și bună despre sendvișul meu cu șuncă.

— Un porc se dresează mai ușor decât un câine! Vacile pricep cum e cu cauza și efectul!

„Cine te-a întrebat pe tine, zău așa?” mă gândesc, dar trec mai departe și mi-l mănânc la birou, sendvișul.

Bărbatul cu costumul ponosit îmi spune lucruri pe care vreau să le știu, în schimb. Lucrează la centrul pentru bolnavi în fază terminală. Zicea că este important, când îți moare cineva drag, să-ncerci să stai în casă timp de trei zile, dar singur. Atunci se petrec manifestările. Nevasta lui, de pildă, s-a manifestat ca un vârtej ușor de aer, care a umflat hârtiile de pe masa lui de lucru. „O minune, o minune”, zicea.

Pe ușa liftului nostru e-un afiș care ne anunță că nu funcționează. Mă opresc în fața lui și-l privesc, de parcă s-ar putea schimba. Doamna Kovinski se ivește în holul blocului. Țștia-s în stare să pună pe oricine administrator – e teoria ei. Pe *oricine*.

Iau ce e-n cutia poștală și-mi amân urcatul anevoios pe scări. Grădinița fițoasă ne trimite și-acum buletinul ei informativ. Țșta de azi publică o listă cu primele zece frici pe care și le-au recunoscut copiii înscriși acolo. Întunericul nu trece pragul selecției. Sângele, rechinii și singurătatea figurează la numerele 8, 9 și 10.

Când intru, cățeaua doarme sub masă. Eli tocmai pliază o foaie de hârtie albă.

— Nu te uita, îmi spune. Inventez ceva. N-o să știe nimeni ce-am făcut aici, în afară de mine.

Nu mă uit. Pregătesc mâncare de câini și apă, după care arunc o privire plină de speranță în frigider. Fereastra-i deschisă. E frumos afară. Porumbeii de pe scara de incendiu sunt plecați. Au rămas, în schimb, câteva ghivece de la experimentul cu roșiile.

— Vrrrum! exclamă fiul meu.

Temerea mea #1 este accelerarea zilelor. Nu există așa ceva, pasămite, dar eu jur că asta simt.

— Nu vrei ceva de ronțăit? mă-ntreabă Catherine.

Ezit, pentru c-o știu – lucrează în publicitate. L-a cunoscut pe fratele meu când el s-a înscris ca participant al unui focus-grup al agenției la care este angajată ea. C-o sută de dolari banii-jos a fost plătit pentru asta. Ce-aveau de făcut era să vină cu propuneri de cum să fie denumit un deodorant nou, conceput pentru copiii sub zece ani. „Duhoare de Îngeri” – a fost contribuția lui.

Nu prea-mi vine să cred nici acum că formează un cuplu, dar, la prima lor ieșire împreună, amândoi au comandat sifon. Cei care trec prin programele de reabilitare-n doișpe pași îi spun Pasul al Treișpelea. Ea mai trăgea pe nară niște cocaină. El era omul pilulelor.

O refuz pe Catherine, spunându-i că prefer s-aștept până la cină. Mai târziu, trec în pas alert pe lângă biroul ei și, da, bineînțeles, are un sortiment întreg.

Cartofi-pai: ambițios, înfloritor, îi place să se afirme

Nuci: abordabil, empatic, înțelegător

Floricele: se impune, isteț, încrezător în sine

Mă-ndrept către salon și dau acolo de Ben, care se-n-doapă voios cu nuci caju.

Duminică dimineața. Ce-a găsit cățeaua în iarbă: un pui de iepure. L-a luat în bot dintr-odată, după care i-a dat drumul. Acum, încercăm cu toții să-i salvăm viața. Cineva de la grădina comunitară ne-a dat o cutie căptușită c-o pânză moale. Dar iepurașul tremură din tot corpul. Nu se vede sânge pe nicăieri, însă i-au rămas niște adâncituri în blană, acolo unde s-au înfipt colții. Încercăm să-l punem înapoi în grădină, dar a murit deja. De frică, bănuiesc.

În aceeași noapte, ne strigă Eli din bucătărie, pe un ton isteric. Zice că sub chiuvetă e-un cap de șoarece. Mă uit urât la Ben. Eu credeam că-i omorâm discret. El se ridică greoi și se duce într-acolo. Se lasă în genunchi și aruncă o privire sub chiuvetă. Dar nu e decât un bumb de ghimbir, așa că ne-am scos.

Nu știu cum să-l iau pe omul ăsta de la firma de transport auto. Mi-a spus că i se duce afacerea de râpă – nu-l

mai sună nimeni. A trebuit să-și concedieze toți șoferii și n-a mai rămas decât el, c-o singură mașină. Doarme la serviciu, de-acum, ca să nu mai rateze niciun apel. Cică nevas-tă-sa i-a spus c-are de gând să-l părăsească.

Domnu' Jimmy – ăsta-i numele de pe cartea de vizită pe care mi-a dat-o. Încerc să nu mai apelez decât la serviciile lui, deși nu-i nici mai bun, nici mai rapid. Uneori, când îl sun, îmi răspunde c-o voce pleoștită. Zice întotdeauna că vine în șapte minute, dar acum durează mult mai mult.

Înainte, apelam la o firmă de transport auto numai dacă mă temeam să nu întârzii, dar acum descopăr că mi s-a dublat timpul pe care-l aloc transportului. Cu autobuzul aș ajunge la fel sau chiar mai repede. Plus că mi l-aș putea permite. Dar așa... dac-am rămas eu singura lui clientă?

Uite c-am întârziat la prelegere. Am și greșit clădirea în care are loc. Până s-ajung eu acolo, Sylvia mai are puțin și termină de vorbit. Are ditamai publicul. Și un grafic mare în spatele ei, care seamănă c-o crosă de hochei.

— Ce înseamnă să fii un om bun, o persoană morală, se calculează diferit în perioadele de criză, față de circumstanțele obișnuite, zice, și afișează un diapozitiv cu niște oameni aflați la un picnic, pe malul unui lac. Cer albastru, copaci verzi, oameni albi.

— Să presupunem că mergi cu niște prieteni într-un parc, la un picnic. Așa ceva e un gest neutru, bineînțeles, din

punct de vedere moral; în schimb, dacă stai și te uiți la un grup de copii care înoată în lac și vezi cum unul se îneacă, iar tu îți continui, nestingherit, masa și conversația, ai și devenit un monstru.

Moderatoarea face un gest din mână, ca să-i arate că e momentul să încheie. Câțiva bărbați formează o coadă în spatele microfonului, spunând:

— Am și o întrebare, și un comentariu.

O tânără se ridică și se pune la coadă. Mă uit la ea cum înaintează pas cu pas. Până la urmă, ajunge în față și-și pune întrebarea:

— Cum faci ca să-ți menții optimismul?

Nu reușesc, după aceea, s-ajung până la Sylvia. Prea e multă lume. O iau înspre metrou, încercând să mă gândesc la lume.

Îngrijorare de tânăr: Dacă nimic din tot ce fac nu contează?

Îngrijorare de bătrân: Dacă tot ce fac eu contează?

Timp de aproape doi ani, am reușit să nu dau nas în nas c-o mamă de la vechea grădiniță. Câteodată, e nevoie de un efort. Mi-e clar că trebuie să privesc atentă ca vulturul dacă intru în brutăria de fițe sau la magazinul cu-de-toate. Pe ea o cheamă Nicola, iar pe fiul ei, inexplicabil, Kasper.

Avea un fel al ei de-a vorbi despre școala noastră elementară de cartier, dintr-o singură suflare, laudându-i pe copiii de imigranți care învățau acolo și, la următoarea, trecând la meditatorii pe care-i angajase, ca să-și poată scoate băiatul dintre ei. Căznitori, le spunea. De parcă toți ar fi curățat coșuri de fum sau ar fi vândut ziare proaspăt scoase de sub tipar.

Nicola ducea cu ea tot felul de cartonașe tematice și-și întâmpina fiul, când venea să-l ia, cu câte o gustare pe care i-o prezenta într-o altă limbă: *Pomme. Banane*¹.

Eli era de-a dreptul înamorat de ea. Voia să mă-mbrac și eu mai ca-lumea. Voia să-l învăț denumirile străine ale fructelor. Într-o zi, i-am adus o portocală (pe franțuzește: *orange*). I-am spus că putea foarte bine să dea testul în fața ei, dacă voia, dar să nu se aștepte, bineînțeles, la meditații pe bani mulți.

După câteva zile, am țipat la el, fiindcă-și pierduse cutia de gustări cea nouă, la care s-a întors către mine și-a întrebat:

— Ești sigură că tu ești mama mea? Câteodată, nu pari să fii o persoană prea bună.

Era doar un copil, așa c-am lăsat de la mine și n-am zis nimic. Iar acum, la niște ani distanță, probabil că mă gândesc la ce mi-a spus atunci... știi și eu? – câte o dată sau de două ori pe zi.

¹ „Măr. Banană” (franceză în original) (n. tr.).

Am încercat și eu, până la urmă, cursul de meditație. Mă durea genunchiul, așa c-am stat pe-un scaun. Femeia care-i aproape de tot iluminată ședea pe-o pernă. Mă-ntrebasem ce i se-ntâmplase. La sfârșit, s-a întors către Margot și i-a pus o întrebare – sau ceva ce i se părea ei c-ar fi fost o întrebare.

— Am avut norocul să petrec o mulțime de timp în lumea eului amestecat. Dar, acum, descopăr că-mi vine greu să revin în lumea diferențiată, cea despre care vorbeai adineuri, în care trebuie să speli vasele și să duci gunoiul.

Era gravidă rău de tot – în vreo șase luni, cred. Ei, nu-ți face griji, m-am gândit, că vine ea, lumea diferențiată, și te mușcă de cur.

Până la urmă, Eli s-a descurcat bine la testul ăla. Nu destul de bine ca să poată merge la oricare școală bună din oraș, dar suficient de bine, încât să fie repartizat la ceva ce inspectoratul numea EAGLE (ȘOIM – nu ni s-a spus niciodată de la ce veneau inițialele, dar cui ce-i pasă, nu? că doar șoimii se-nalță până la cer!). Pentru Nicola, în schimb, totul s-a dovedit a fi încoronarea unui an întreg de muncă. Țin minte cum a intrat pe ușă radiind, a doua zi după ce se făcuseră publice rezultatele.

— Ce săptămână am avut și noi, mi-a spus. Tocmai am aflat cum e Kasper – și înzestrat, și talentat.

— I-auzi, am comentat.

N-a trecut mult și-a venit la noi acasă, pentru o partidă de joacă. Cei doi băieți s-au jucat cu piese Lego, după care au început să alerge de colo-colo, să se cațăre pe diverse lucruri și să țopăie când sus, când jos. Au fost pe rând soldați, luptători ninja – nimic din cale-afară de surprinzător sau care să pună în evidență cine știe ce profunzimi ascunse. Pe urmă, Eli și-a scos jocul preferat, care era un set de cornete și cupe de înghețată din plastic. Și-a întrebat prietenul dacă voia să se joace de-a camionul cu înghețată, dar Kasper s-a ghemuit sub masă și-a început să se joace altceva. I-a spus lui Eli că se numea Timpul.

Ce e mai bun, când ești mai bătrân?

Picnicurile.

De ce picnicurile?

Fiindc-aduce lumea chestii mai bune.

Sylvia trece pe la bibliotecă.

— Am o propunere pentru tine, îmi spune.

Vrea să mă plătească, să-i răspund la e-mailuri. Primește o mulțime de la o vreme, de când cu podcastul. A răspuns ea cât a putut la ele, dar nu mai poate ține pasul.

— Ce fel de mesaje primești? o întreb.

— De toate felurile, îmi spune – dar toți cei care-i scriu sunt ori nebuni de-a dreptul, ori deprimați.

Ne-ar prinde bine banii, cu siguranță, dar îi spun că trebuie să mă gândesc. Pentru că se poate foarte bine ca viața mea să fie deja plină de oameni de-ăștia.

E prima zi de primăvară, cu nori ciudați și-un soare încețoșat. Henry face spiralele lui obișnuite cu mâinile. Așa face de când îl știi, dar se pricepe să le ascundă celorlalți ce tic are. Păstrează totul în el, până rămânem singuri, după care se lansează în confesiuni.

— Mă tot gândesc la ceva, Lizzie.

— La ce te gândești?

— Dacă mi-am vândut sufletul diavolului, când eram copil?

— Nu ți-ai vândut niciun suflet diavolului.

— Dar dacă totuși l-am vândut, și nu țin minte?

— Nu ți-ai vândut niciun suflet diavolului.

— Dar dacă, totuși?

— Foarte bine, Henry, dar, atunci, gândește-te: ce-ai primit în schimbu' lui?

După câteva zile, Sylvia decide să vină c-o propunere și mai bună. Zice c-aș putea să și călătoresc împreună cu ea, să am grijă de tot și toate, s-o ajut să se descurce cu amănuntele plictisitoare. Un singur *caveat*¹, însă: e-mailurile ei au cotit-o în ultima vreme spre obsesii evanghelice. O mulțime de întrebări despre Înălțare, amestecate cu altele despre turbinele eoliene și taxele pe concentrațiile de carbon.

— Nicio problemă, îi spun. Un du-te-vino pe culoarul memoriei.

¹ Textual: „Să aibă grijă” (latină în original), cu sensul de avertisment (n. tr.).

Greșeala ei a fost că și-a intitulat numărul *Iadul și fluxul*. Numai bun să-i atragă pe adepții zilelor din urmă.

Frunzăresc un dosar plin cu întrebări pe care i le-au trimis oamenii. Le-a imprimat pe hârtie, ca o bătrână, ceea ce presupun că și este.

Insectocopterul e precum Jaguarul Alfa? Mai are vreo importanță extincția, de vreme ce știm cum se termină Biblia? Cine a inventat cozile de aburi ale avioanelor? De unde o să știe ultima generație că asta este ultima generație?

Are un aer obosit, mi se pare, cu niște contururi vag șterse. De nu-știu-când vorbește-n turneul ăsta, care nu se mai termină. S-ar cuveni s-o ajut.

— Da, bine, îi spun, de ce nu? așa facem.

Problema cu școala lui Eli este că nu-i făcută la dimensiuni omenești. Are cinci etaje. Douășpe clase de-a întâia. Când sună clopoțelul, profesoarele îi încolonează pe copii și-i pun să mărșăluiască în șiruri strânse. Locul de joacă e mare, dar de partea cealaltă este șoseaua. Și-o gaură în gard, unde plasa de sârmă e-ndoită. Ori de câte ori o văd, mă trece un fior de groază. Tot anul, am făcut parte dintr-o comisie lasă-mă-să-te-las, în care vorbim întruna despre cum trebuie reparată gaura din gard. Nu mă pricep s-o prind la loc, dar credeți-mă c-aș repara-o, doar lucrez mai puțin decât părinții ăștia imigranți.

Așa c-am trimis scrisori una după alta la comisia de învățământ. *A fost adusă în atenția noastră...* Nu s-a întâmplat nimic. Am auzit c-a fost o asemenea comisie, care s-a străduit un an întreg să introducă flori în ghivece, în sălile de clasă ale grădiniței. Până la urmă, nu. S-a respins. Ceva legat de siguranța copiilor, s-a spus.

În ultima vreme, am observat că mă-mbrac precum tinerii din campus – dacă nu cumva ei se-mbracă la fel ca mine. Eu mă-mbrac astfel de multă vreme, dar, cum-necum, a revenit moda. Sunt destul de bătrână, de-acum, și-mi pun problema, din când în când, c-o să par caraghioasă dacă fac lucruri cu care nici măcar n-aș fi atras atenția, când eram ceva mai tânără. Așa încât, la începutul anului, m-am dus în oraș, de unde mi-am cumpărat niște haine noi, mai simple. Henry zice că sunt îmbrăcată ca o răzușcă posomorâtă.

Întrebare: Cum se manifestă bunătatea lui Dumnezeu, până și-n felul cum arată păsările și animalele?

Răspuns: Păsările mici, care sunt și cele mai delicate, au penajul mai gros decât cele mai robuste. Animalele care trăiesc în regiunile înghețate au blănille mai groase, mai aspre, decât cele care trăiesc în căldurile tropicale.

Trebuie să-mi fac bagajul pentru călătorie, dar e ceva care bâzâie prin cameră. Nu văd sursa bâzâitului, dar o aud cum se izbește de fereastră. O fi vreo albină, vreo viespe. E-acolo, cred, pe storuri. Mă-narmez c-o cană și-o cartelă de bibliotecă.

Liniște în cană. Greu de crezut că nu e și bucurie-n felul cum își ia zborul, când o azvârl afară, pe fereastră.

Încă mai e lumină, când ieșim de la teatru. Henry a plecat la întâlnire cu Catherine și colegii ei de la agenția de publicitate. Inventivii, le spune ea, pentru că nu face parte dintre ei. Mai degrabă, dintre Ștabi. Îmi place cum se-aude. Ca și cum ar putea bubui tunetul mai târziu.

Dar îmi dau seama că Henry e nervos.

— Ține minte numai atât, îi spun: să nu fii tu însuși.

Pufnește în răs. Mă uit după el, cum se-ndepărtează, cu mâinile-n buzunare și umerii aplecați în față. *Să vă țineți unul de-altul, voi doi* – așa zicea mama.

Țin minte cum a fost prima dată, când l-am invitat la cină. Am scos puiul din frigider și i-am dat laoparte folia dezgustătoare de protecție. Zeama rozalie mi s-a împrăștiat peste tot, dar am șters-o cu un burete. Pe urmă, am așezat puiul într-o tigaie și-am turnat peste el o sticlă întregă de sos de soia. După un sfert de oră, l-am împărțit între noi.

Totul	
Material	Imaterial
Însuflețit	Neînsuflețit
Simțitor	Nesimțitor

Ascult *Iadul și fluxul* pe drum spre casă. Episodul ăsta se referă la Timpul Profund. Geologul intervievat vorbește repede, făcând salturi de milioane și milioane de ani într-o

clipă. Era Păsărilor a trecut, zice. La fel și-a Reptilelor. La fel și-a Plantelor cu Înflorire. Holocenul – ăsta-i numele erei noastre. Holocen, care înseamnă „acum”.

Prima conferință alături de Sylvia. Un singur lucru am de spus despre ea: o mulțime de oameni care nu sunt nativi americani vorbesc despre nativii americani.

Regiunea Shuswap era considerată un tărâm frumos și rodnic de triburile locale. În lunile calde, găseau somon și vânat, iar în cele reci, tuberculi și rădăcinoase. Triburile care locuiau acolo au dezvoltat o serie întreagă de tehnologii care să le ajute să-și folosească pe deplin resursele. În felul acesta, mulți ani au dus un trai prosper, minunat, pe pământurile lor. Dar bătrânii au văzut că lumea triburilor devenise predictibilă într-o măsură mult prea mare și că provocarea dispăruse din modul lor de viață. Fără provocări, viața nu avea niciun rost, au tras ei concluzia. Drept care, și-au făcut un obicei ca, după câteva decenii, să-i îndemne pe oameni să-și mute satele cu totul în alte locuri. Sate întregi au plecat către alte părți ale regiunii Shuswap, iar viața lor, prin simplul fapt că o lua de la capăt, își regăsea rostul de a fi. Oamenii aveau de urmărit noi cursuri de apă, de învățat noi trasee ale vânătorilor. Fiecare se simțea reîntinerit.

Persoana care vorbește a făcut ceva similar. Multă vreme, a trăit la San Francisco, iar acum s-a mutat la Portland.

Câteodată, îmi face plăcere să-mi întreb șefa despre mici întâmplări pe care le observ la bibliotecă. Lucrează aici de douăzeci de ani. Vede pe toată lumea și tot ce mișcă. Deci, cum se poate ca numai astăzi trei persoane diferite să fi venit să împartă prospecte despre apicultură? Numai că Lorraine, de astă-dată, se mulțumește să ridice din umeri:

— Unele lucruri plutesc în aer, zice, sunt de jur împrejurul nostru – iar eu mă gândesc la frunze, la ceva ce cade și se adună, fără ca nimeni să observe.

Tot ceva ce plutește-n aer: o colegă de serviciu, care s-a obișnuit să-și poarte cu ea radiografiile peste tot, în poșetă. La mijloc, e-un fel de greșeală medicală. Nu se poate repara, dar se poate relata.

Mai e, pe urmă, acel profesor care a fost norocos întotdeauna, cel care și-a obținut postul imediat. Brusc, din băutor a devenit bețiv. Săptămâna următoare a trebuit să fie scos pe brațe de la propria lui petrecere de aniversare și depus într-un taxi. A trebuit să i se plătească șoferului cursa dinainte, altfel nu l-ar fi luat. Nici nu se-ntâmpla pentru prima oară, zicea Lorraine. Și-n curând, o să fie și petrecerea mea.

Chiar am o superstiție livrescă legată de ziua mea de naștere. Îmi place să văd ce zicea Virginia Woolf despre câte o vârstă, înainte să ajung și eu la ea. De obicei, mă inspiră.

Alteori...

Viața, cum ziceam de pe când aveam zece ani, este îngrozitor de interesantă – dacă nu altfel, mai grăbită, mai intensă la 44 decât la 24 – mai disperată, presupun, pe măsură ce fluviul se rostogolește către Niagara – noua mea viziune despre moarte; activă, pozitivă, la fel ca tot restul, incitantă; & de mare importanță – ca experiență.¹

Cumpăr un telescop, fiindcă vreau să văd. Cumpăr încălțări de sport, fiindcă vreau s-alerg. Miroase a varză pe strada mea. Ia-o la stânga, s-ajungi pe străzi mai înverzite. Da, e mai bine. Încerc s-alerg pe tot drumul către parc, dar încălțările astea nu m-ajută.

Nu-i povestesc prea multe lui Ben despre aceste scrisori. Nu i-ar plăcea să știe de ce natură sunt întrebările din ele. Oricum își face griji că evanghelicii caută să pună stăpânire pe tot. În cârdășie cu evreii, bineînțeles, pentru Isus.

Este ăla, de pildă, care-și parchează mașina în fața gogoșăriei Dunkin', sâmbăta și duminica.

— Scuzați-mă, vă rog, știți că Isus Cristos era evreu? ne-ntreabă, când trecem pe dinaintea lui.

— Ahă, îi răspundem.

De asemenea, și de Buna Vestire am auzit. Ca tot restul lumii de pe planetă, inclusiv acei vânători-culegători care

¹ Fragment din jurnalul Virginiei Woolf, de marți 23 noiembrie 1926 (n. tr.).

trăiesc în adâncurile pădurii tropicale și-au încercat să evite orice contact. Măcar o dată, mi-aș dori, să spună asta cineva și ca Vestea cea Bună să se dovedească a fi altceva.

Pe frigider, e-un bilețel pe care scrie că ni s-au terminat laptele, brânza, pâinea și hârtia igienică. Îi spun lui Eli c-o să ieșim să mâncăm la restaurant. La intrare, un anunț: accesul interzis cu animale.

— Da' și noi suntem animale, nu-i așa?

— Nu fi cârcotaș, îi spun.

Eli anunță că s-a hotărât să aibă doi copii; ba nu, se corectează tot el – unul singur, fiindcă-i mai ușor. Comandăm sendvișuri cu brânză la grătar și tragem cu urechea la ce se vorbește la masa de alături:

— Și e sufletu' tău pereche? Își întreabă o femeie prietena.

— Greu de spus, îi răspunde cealaltă.

Când o să fie Zilele Marii Strâmtorări¹? Potopul lui Noe s-a revărsat peste tot pământul sau numai peste locurile unde trăiau oameni? Animăluțele de casă pot fi mântuite întru Cristos, ca să meargă și ele în rai? Și, dacă nu, ce se-alege de ele?

¹ Marea Strâmtorare sau Necazul cel Mare, perioadă menționată în *Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul* (7, 14) și evocată de Isus Cristos în *Evangelia după Matei* (de ex., 24, 21), în care oamenii ar urma să treacă prin mari suferințe și calamități, înaintea Judecății de Apoi (n. tr.).

Asta, ultima, era grija noastră cea mai mare. Aveam o pisică pe care mama ne-a dat voie s-o numim împreună. Rezultatul a fost Stacy „Aduce-ploaia” –, și i-am fost amândoi foarte devotați. Dar, apoi, am văzut un film în tabăra de studiu biblic. Tatăl era luat pe sus în cer, și-n urma lui nu mai rămânea decât mașina de ras electrică, zbârnâind. Pe mama noastră, clar o aștepta mântuirea, dar noi, adică eu și fratele meu, ce șanse aveam, zău așa? Ce ne-am fi făcut dacă veneam acasă și găseam casa goală? Măcar Stacy „Aduce-ploaia” ne mai rămânea?

Luat pe sus, cică. De parcă Dumnezeu ar fi un măturoid.

Henry și Catherine vin la noi la masă. Ea ne aduce un buchet de floarea-soarelui imens, iar eu încerc să găsesc o vază care să-l poată susține. Pare descumpănită, când vede atâtea cărți.

— Le-ai citit pe toate-astea? mă-ntreabă.

Mai târziu, pornește o discuție bazată pe ideea că trăim vremuri fără precedent.

Îmi dau seama că Ben ezită. Între el și lucrurile moderne e-o relație complicată. Pe de-o parte, creează jocuri video educaționale. Pe de altă parte, are un doctorat în limbi clasice. Au fost doi ani proști pe piața meseriei lui, drept care, și-a dat demisia și a învățat programare.

Decid să comentez eu în locul lui. Povestesc o istorie semi-fantezistă despre Lucrețiu. Țsta era un tip care a trăit în secolul I înainte de Cristos, dar pretindea că-n vremea lui

era prea multă alergătură bezmetică de colo-colo. Temeri cumplite, acum! Apatie-n clipa următoare! Catherine se uită la Henry, apoi la mine. Zice:

— Eu mă refeream la politică, atâta tot.

Uneori, domnu' Jimmy se lansează în câte o povestioară scurtă. Astăzi, îmi spune cum a dus el mașina cea veche a fiului său peste râu, la un cimitir de mașini, unde alte mașini, de astă-dată uriașe, i-au zdrobit-o.

— Merita văzut, zice.

Pe urmă, povestește cum încercase el să ridice calupul de metal rezultat, dar se dovedise a fi prea greu, și nu-l urnise nici măcar de-un deget.

— Chestiile-alea, în schimb, l-au ridicat de ziceai că nu cântărea nimic!

Îi spun c-o să vină, într-o bună zi, mașinăriile-alea să ne zdrobească pe toți. Îi place ideea. Zâmbește vag:

— O să fie ca și cum ar veni o gheară mare peste noi, zice.

Sylvia mă ia la o cină cu ștaif, la care vin câteva persoane aflate în vizită, din Silicon Valley¹. Unii sunt donatori de-ai podcastului ei, și-acum speră să-i convingă să sprijine și noua ei fundație, pe care tocmai a demarat-o. Își propune să re-sălbăticească jumătate din planetă.

¹ Textual, „Valea Siliconului”, corespunzătoare geografic văii Santa Clara din nordul Californiei, unde sunt grupate numeroase companii de top din domeniul tehnologiei calculatoarelor (n. tr.).

Dar pe-acești bărbați nu-i interesează așa ceva. Ei cred că mai bună e calea contra-extincției. Au început deja să cerceteze de ce fel de inginerie genetică ar fi nevoie. Sunt atrași peste măsură de mamuții lănoși. La fel și de tigrii cu colți-sabie.

Cum-necum, ajung să stau la o jumătate de masă distantă de Sylvia. Sunt blocată alături de un tânăr tehnio-optimist. Tehnologia din prezent, îmi explică, nu i se va mai părea nimănui ciudată, când generația care nu a crescut cu ea va părăsi discuția, într-un târziu. Când o să moară, cred că vrea să spună.

Ideea lui este că toți cei descumpăniți de ce le-a fost luat vor dispărea, până la urmă, iar după aceea, nu se va mai vorbi de ce s-a pierdut, numai de ce s-a câștigat.

Dar ia stai puțin – asta-mi sună prost. Nu-nseamnă că riscăm s-ajungem undeva unde nu voiam să fim și că n-o să mai putem să refacem drumul înapoi?

El însă ignoră obiecția mea, îmi ia fața, pur și simplu, și-mi face o listă cu toate modurile în care el și cei asemenea lui au schimbat lumea și vor continua s-o schimbe. Îmi spune că viitorul este al caselor inteligente, că tot ce-nseamnă viețile noastre va fi conectat, în curând, la internetul obiectelor, bla-bla-bla, și că vom fi cu toții conectați, prin intermediul rețelelor de socializare, la oricare altă persoană din lumea largă. Mă-ntreabă ce platforme prefer.

N-o utilizez pe niciuna, îi explic, pentru că toate mă fac să mă simt prea nelalocul meu. Sau nu, propriu-zis, nelalocul, ci mai degrabă ca un șobolan care nu se mai poate abține să-mpingă o manetă.

Pufnituri de afectare! Pufnituri de furie! Da' te rog, scumpo, te rog!

Se uită la mine, și-mi dau seama că încearcă să calculeze toate modalitățile mari și mici prin care caut să-mpiedic viitorul.

— Mă rog, nu pot decât să-ți urez noroc în sensul ăsta, zice.

Mai târziu, Sylvia îmi povestește că la capătul ei de masă era și mai rău. Tipul cu geacă de vânt Gore-Tex îi tot dădea-nainte cu transumanismul și cum o s-ajungem curând să ne dezbărăm de corpurile astea împovărătoare, ca să devenim părți ale singularității.

— Tânjesc după nemurire, oamenii ăștia, dar nu pot s-aștepte cafeaua zece minute, zice.

Un nou membru al cursului de meditație povestește cum a fost la o mănăstire. Zice că era o atmosferă incredibilă, ca nicio altă experiență pe care a trăit-o vreodată. Margot se uită la el:

— Numai oamenii care vizitează mănăstirea simt câte ceva. Cei de-acolo, din mănăstire, nu simt nimic, zice, la care eu nu mă pot abține și râd. Stai serioasă, îmi spune, iar vocea ei se-nfige în mine ca o țepușă.

Da, bine, bine, mi-am nenorocit oficial genunchiul, cu tot umblatul ăsta în neștire. Azi-noapte, m-a durut atât de tare, că nici n-am putut să dorm. Ben insistă să merg să-mi fac un control, până la sfârșitul săptămânii. Am câteva întrebări totuși înainte să mă duc. Iată una: „Dar dacă-i gută?”

— Cu siguranță nu-i gută, îmi spune.

— E posibil să fie artrită? Nu-s prea tânără pentru așa ceva?

El încuviințează din cap:

— Ești mult prea tânără, plus că aia te ia mult mai încet.

În aceeași noapte, visez că sunt la un supermarket. Cântă o muzică proastă. Iluminatul e nemilos. Mă fâțâi în sus și-n jos pe culoare, încercând să mai atenuez din lumini, dar nu reușesc să dau de comutatoare. Mă trezesc dezamăgită. Unde au dispărut visele înălțătoare?

Pe drum într-acolo, domnu' Jimmy are întrebări pentru mine. Despre ce-i vorba, de fapt, în evenimentele-astea? E vreun mesaj de reținut? Îi spun că nu. Dar adevărul este că există.

Inițial au venit pentru corali, dar eu n-am zis nimic pentru că nu sunt coral...

La clinică, doctorul îmi frământă genunchiul. Mă-ntreabă dacă mai am și alte condiționări.

— Cum ar fi?

— Gută.

— De unde să știu dacă am gută? îl întreb, și vocea-mi devine curios de ascuțită.

— A, v-ați da seama, zice, și mă trimite să fac radiografii.

Tehniciana e mai în vârstă decât mine, irezistibil de veselă, și glumește pe tema că abia se mai poate îndrepta de sale, după ce repoziționează mașinăria.

— Nu râdeți de-o tehniciană bătrână și deșelată, zice. Mă simt bine. Să nu râdeți de mine.

Mă tem că-mi pregătește ceva, că mă pregătește pe mine, de fapt, pentru cine știe ce atitudine ar trebui să am față de dureri și neazuri.

— Nicio șansă de sarcină, zice – fără semn de întrebare. Dar îmi leagă oricum în jurul taliei șorțul greu de plumb.

Stau în trei poziții diferite. Ultima e ca o postură de yoga, cu piciorul vătămat îndoit și aplecat înainte, cu celălalt drept. Mă simt izbită de un val de durere și o senzație de greață. Mă dau înapoi și-mi reiau poziția verticală, clipind la greu din ochi. Tehniciana bleotocărește în continuare cu mine, din spatele ecranului de sticlă. Mă trimite iar s-aștept în cămăruța din față.

După o vreme, se-ntoarce doctorul.

— Vin cu vești bune, zice. N-aveți motive de-ngrijorare.

Mă trimite acasă c-o foaie de hârtie pe care a scris: „Osteoartrită. Degenerare minoră.” Caut ce-nseamnă asta, cât merg cu trenul.

Osteoartrita evoluează încet, și durerea pe care o provoacă se agravează cu timpul.

Asta e, bine, ia-o încet. Mai târziu, îi povestesc lui Ben că m-a întrebat de gută, și tonul vocii mele e mai puțin săltăreț decât avusesem de gând. Fac o glumiță, ca să mai destind atmosfera. Dar am văzut în ochii lui. Știu de ce-și aduce aminte. Cum i-a încărunțit botul cățelei atunci.

Henry pare să nu observe mersul meu cam șontâc. Mă pune la curent cu noua lui însărcinare, primită de la Catherine. Este autor de reclame, de-acum, pentru nu știu ce firmă de doi bani, care produce felicitări – genul de felicitări foarte lungi, care descriu în detaliu tot ce-a făcut vreodată adresantul pentru expeditor.

Mătușii mele prin alianță, care mi-a fost alături de fiecare dată...

Vărului meu de-al doilea, spitalizat...

Uneori mai și rimează, dar de cele mai multe ori sunt în vers liber. Henry e plătit la cuvânt, deci cu cât are textul mai multe înflorituri, cu atât mai bine. Chiar și așa, s-a certat deja cu șefa lui pe tema diferenței dintre sentiment și sentimentalism.

— Trebuie să pupi inelul, i-a spus Catherine.

Dimineața, directorul-adjunct se oprește să-mi dea bună ziua. E palid la față. Mă tem că-și vinde iar plasma sanguină. Îmi spune că ieri și-a găsit clasa încuiată și c-a trebuit s-aștepte pe coridor preț de-o oră, pân-a venit cineva să i-o deschidă. Între timp, îi pleaseră toți studenții. Dar îmi spune că se pricepe din ce în ce mai bine să facă față unor asemenea situații. La început, i s-a părut descurajant să lucreze undeva unde nimeni nu-și amintește cum îl cheamă, unde trebuie să chemi paza, ca să poți intra în propriul tău spațiu, dar, pe măsură ce viața de zi cu zi devine tot mai fragmentată și mai năucitoare, îl deranjează din ce în ce mai puțin, zice.

Întrebare: Care este filozofia capitalismului târziu?

Răspuns: Doi drumeți văd un urs flămând pe cărarea dinaintea lor. Unul dintre ei își scoate din rucsac pantofii de alergare și se încălță cu ei.

— N-ai cum să fugi mai repede ca ursul, îi șoptește celălalt.

— Nu trebuie decât să fug mai repede ca tine, zice primul.

Când ajung înapoi acasă, Eli se uită la înregistrările audierilor cu cei care vor să călătorească pe Marte cu bilet numai dus, fără-ntors. Uite unul care a descoperit o modalitate nouă-nouță, nemaifolosită niciodată în toată istoria, ca s-o șteargă de lângă nevastă și copii. Sigur că-i vine greu fie și numai să se gândească la ce-nseamnă asta: că-și părăsește familia pentru totdeauna și n-o să-și întâlnească

niciodată viitorii nepoți. Dar îl ispitește ideea că are ocazia să facă istorie și să vadă locuri și lucruri pe care nimeni nu le-a văzut înaintea lui. Nevestei și copiilor lui, în schimb, ideea nu le surâde prea tare. Se tem să nu trebuiască să-l vadă la televizor murind.

*Trag aerul pe nas, știind că țin de natura mea
să-mbătrânesc.*

*Dau aerul afară pe gură, știind că nu pot scăpa de
bătrânețe.*

*Trag aerul pe nas, știind că țin de natura mea să
mă-mbolnăvesc.*

Dau aerul afară pe gură, știind că nu pot evita boala.

Trag aerul pe nas, știind că țin de natura mea să mor.

Dau aerul afară pe gură, știind că nu pot scăpa de moarte.

*Trag aerul pe nas, știind că-ntr-o bună zi va trebui să re-
nunț la toți cei pe care-i iubesc și la tot ce iubesc.*

*Dau aerul afară pe gură, știind că n-am cum să-i aduc și
pe ei cu mine.¹*

¹ Aceste cugetări sunt dintr-o cântare tradițională budistă, intitulată *Cele cinci aduceri-aminte*. Instructorul de meditație le-a făcut o adaptare mai mult decât liberă, și anume doar la patru din cele cinci. Varianta originală se găsește în *Plum Village Chanting and Recitation*

Hai, mă, chiar așa? Pe toți cei pe care-i iubesc și tot ce iubesc?

Nu există cumva și vreo formulă pentru începători?

Traficantul ăla de droguri, care stă-n apartamentul 5C, mereu mă surprinde. La ce mălai-mare este și ce ochi adorabili are, în schimb reflexele-i sunt ca fulgerul. Astăzi, mi s-a rupt o pungă de cumpărături, pe care o duceam în brațe, iar mâna lui a zvâcnit după sticla mea de ulei și-a prins-o, înainte să se facă țandări de pământ. Are o fetiță care nu locuiește cu el, un câine frumos și-o cicatrice în zigzag pe ceafă. Odată, l-am întrebat dacă era din cartier, și el mi-a zâmbit și-a dat din cap că nu.

— Când eram copil, mă mutam de colo-colo, mi-a spus. Câte-un pic undeva, câte-un pic altundeva.

O nouă conferință, de astă-dată în țara profundă. Sylvia își ține prelegerea, în timp ce eu stau în rândul întâi și-i țin bine geanta, ca o adevărată asistentă ce sunt. Vorbește despre un studiu intitulat *Natură și tăcere*. Nu există mai avansat ori mai înapoiat, scrie acolo. Totul a evoluat în egală măsură.

Book – Cartea cântărilor și recitărilor din Satul Prunilor, compilată de Thich Nhat Hanh* și de călugării și călugărițele de la Satul Prunilor** (n. a.).

* Călugăr budist vietnamez (1926–2022) (n. tr.).

** E vorba de mănăstirea budistă *Village des Pruniers* (Satul Prunilor) din regiunea Dordogne, din sudul Franței, în apropiere de Bordeaux (n. tr.).

Sylvia le spune celor prezenți că singurul motiv pentru care noi, oamenii, credem că suntem culmea evoluției îl reprezintă faptul că ne-am obișnuit să considerăm unele lucruri mai presus de altele. De exemplu, dac-am acorda întâietate simțului mirosului, atunci i-am putea considera pe câini mai evoluți. La urma urmei, doar au în jur de trei sute de milioane de receptori olfactivi în nări, față de cei doar vreo șase milioane ai noștri. Dac-am acorda întâietate longevității, atunci mai evoluți ni s-ar părea pinii cu conuri spinose, care ajung să trăiască mai multe mii de ani. Și despre melcii-banane s-ar putea susține că ne întrec din punct de vedere sexual: sunt hermafrodiți și se împerechează chiar și de trei ori pe zi.

Urmează un potop de întrebări. Unele sunt puse pe un ton prietenos; altele, nu. Dar Sylvia rămâne ferm la ideea ei, că ființele omenești nu ies în evidență prin nimic special. Zice:

— Singurul lucru la care suntem demonstrabil mai buni decât restul animalelor e nădușitul. Da, și-aruncatul cu pietre.

Acuma, sunt în parc, stau pe-o bancă și remarc fâșiile de salată verde care au scăpat din sendvișul cuiva. Le-adun, după care-mi pare rău c-am făcut așa ceva. Pe drumul de întoarcere, nu mai observ nimic sub picioare, nimic deasupra capului. Se prea poate să fi fost niște franjuri de lumină, strecurate prin frunziș, care se vedeau verzi. Imposibil să fiu sigură.

Ce este un nano-colibri¹? Dar un pește-robot?

Când ajung acasă, cățeaua e-n bucătărie, făcând arșice un os de ros din piele de bovină. Mi-a spus odată mama că orice creatură, orice ființă, are două nume. Unul este numele sub care e cunoscută în lumea noastră, iar celălalt e numele secret, pe care și-l ține ascuns. Dar, dacă o strigi pe acest al doilea nume, n-are ce face – trebuie să răspundă. Este numele sub care ființa respectivă era cunoscută în Grădina Raiului. Mai târziu, consum ceva timp, încercând să aflu numele secret al cățelei noastre, dar nu mi-l spune, că nici nu-l are.

Prima lectură din an e ținută de profesorul de engleză tocmai scăpat de alcoolism. A stat la dezalcoolizare și-a scris poezii. Una dintre ele e compusă din perspectiva unei pălării purtate de o femeie frumoasă. După ce ne-o citește, le adresează câteva remarci studenților care formează publicul.

— Am scris despre o pălărie, deși n-am fost niciodată pălărie, zice.

Mai târziu, în timp ce punem înapoi în cutii cărțile nevândute, dau peste un cartonaș lăsat de cineva pentru el.

¹ Hummingbird Nano Air Vehicle (NAV) este o dronă miniaturală, concepută pentru a semăna și a imita zborul unui colibri, dezvoltată de AeroVironment pentru DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) (n. red.).

Ai primit această fișă pentru că ai un fel de-a fi privilegiat, perfect vizibil.

Cuvintele / acțiunile tale îi fac pe ceilalți să se simtă deranjați.

Bifează care este privilegiul tău:

☒ Ești alb

☒ Ești heterosexual

☒ Ești bărbat

☒ Ești neurotipic

☒ Ești bine plasat economic

☒ Ești cetățean

— Ce crezi că-nseamnă asta? mă-ntreabă.

— Viitorul, poate?

Inginerul cu inima însingurată vrea și el să reducă dimensiunile guvernului. Dorința de a avea un guvern mai restrâns nu e nicidecum nouă, bineînțeles. La sfârșitul secolului al XIX-lea, un oficial guvernamental din Statele Unite a venit cu propunerea să fie închis biroul de patente. Zicea: doar a fost deja inventat orice era cât de cât important.

Ben citește o carte despre filozofia presocratică. Eu, una, am fost întotdeauna obsedată de cărțile pierdute, sau scrise doar pe jumătate, sau recuperate fragmentar. Așa încât astăzi, în pachetul cu masa de prânz, găsesc un sendviș, un fursec și un bilețel din partea lui.

Aparent, există culoare; aparent, bunătate; aparent, amărăciune – de fapt, numai atomii și vidul.

(Democrit a scris șaptezeci de cărți. Numai fragmente ni s-au păstrat din ele.)

— Zău că trebuie să despachetez ce e-n valiza asta.

— Încerci să-mi spui ceva? m-a întrebat aseară Ben, făcând iar pasul mare peste ea.

Ne servim unul celuilalt glumițe de genul: „Ce faci, mă părăsești?” Cea mai veche sun-așa:

Mă-ntorc imediat. Ies numai să-mi iau un pachet de țigări, îmi anunță bărbatul soția.

(Trec anii.)

Jur că scrisorile hipioților sunt de o sută de ori mai plicticoase decât ale celor care propovăduiesc sfârșitul lumii. Toate nu vorbesc decât despre closete ecologice, și conservarea apei, și mașini electrice – și despre cum să trăiești din puțin pe pământ, gândindu-te mereu cu șapte generații înainte.

— Activiștii de mediu sunt așa niște pieze-rele, îi spun Sylviei.

— Știu, știu, îmi răspunde ea.

În fața bibliotecii, femeia nelipsită de pe bancă vorbește despre Ziua Recunoștinței. S-a săturat de ea, nu vrea să se mai ducă – îi spune cuiva. Suntem în luna mai, dar mi se pare inteligentă, fiindcă-și face planuri dinainte. Are un păr lung și cărunt, o servietă burdușită cu hârtii. Circulă diverse povești despre cine și ce a fost. O absolventă de universitate,

care încă mai lucrează la teza de doctorat – asta-i una dintre cele mai răspândite. Dar șefa mea zice că odată, demult, lucra la cantină. Încerc să mă strecur neobservată până lângă banca ei, dar se oprește din conversația imaginară și-mi cere bani. Dolarul obișnuit, nu-l am, doar o bancnotă de douăzeci și niște mărunțiș. Odată, nu știu ce-a fost în capul meu, i-am dat una de zece și, de-atunci, n-am făcut altceva decât s-o dezamăgesc. Bag mâna în buzunar și scot mărunțișul. Se uită cu mare atenție la monedele de cinci cenți și la firfiricii de un cent. Dumnezeu mă binecuvântează oricum.

Într-o seară, sună mama lui Ben din Florida – cu alte cuvinte, din paradis. Vrea să fie îngropată acolo, zice. Și l-a convins și pe tatăl lui, să vrea și el. Numai că are o problemă. Și-au cumpărat deja locuri de veci, lângă vechea lor sinagogă. Oare n-am putea noi, în locul ei, să le vindem altcuiva?

— Nu știu, mamă, cum am putea noi să facem așa ceva, îi răspunde el.

Atunci, ea propune să le cumpărăm pentru noi, eventual, dar Ben nu vrea să fie înmormântat la Hackensack, New Jersey.

Mă gândesc la cum i-a luat Sylvia un interviu acelui futurist celebru. L-a întrebat ce urmează, iar el și-a repetat față de ea predicția cea mai cunoscută: *Bătrâni din marile orașe, cu frică de cer.*

Unii dintre participanții la cina privată de astă-seară au început să investească în orașe plutitoare, de genul celor care pot fi ancorate în apele internaționale și sunt conduse de guverne mai puțin băgăcioase, dar gazdele noastre sunt oameni de un soi mai blând, zic ei, învățați s-asculte. Își iau notițe, în timp ce vorbește Sylvia, dar la urmă tot vin c-o întrebare obsedantă: Care va fi locul cel mai sigur? Nimeni dintre cei cu care s-au consultat n-a vrut să le dea un răspuns clar.

— Dumneavoastră, în schimb, ați interviewat pe toată lumea. Există vreun consens? Vreun model cu care să fie de acord măcar unii dintre acești oameni de știință și jurnaliști? Nu pentru noi întrebăm, ci fiindcă avem copii, ne-nțelegeți.

Catherine a pregătit pentru noi toți o cină sănătoasă, vegetariană, ca să celebreze faptul că Henry se mută la ea. Și-a pierdut contractul de închiriere pentru că fiul proprietarului își vrea înapoi apartamentul. Dacă i-ar fi spus și ei mai devreme, l-ar fi ajutat să se lupte cu cei doi, dar el a stat și a așteptat până în ultima clipă.

Îi înțeleg reticența. În momentul în care-i spui că ai o problemă, Catherine începe să acționeze și nu se mai oprește din acționat până când nu-ți rezolvă problema. Ăsta-i și motivul pentru care fratele meu lasă uneori câte-o problemă să treneze, și-o vreme nu-i spune c-o are, ca să se pregătească el însuși pentru intensitatea mobilizării ei.

Dar e cu-atât mai bine așa, probabil, pentru că uite-l cât de proaspăt bărbierit este și ce priviri luminoase are, în timp ce ne servește un fel de ceva făcut cu făină de bulgur. Există și suporturi de farfurii, și sfeșnice cu lumânări. Îmi vine să glumesc despre cum s-a pricopsit și el pe lume, dar mă abțin. Poate că-i face bine să ducă o existență atât de ordonată.

La desert, Catherine ne servește cu fructe asezonate cu frișcă bătută, neîndulcită. Fiul meu își rupe șervețelul în fâșiuțe din ce-n ce mai subțiri.

— Ce e de făcut aici? bombăne.

Henry îl aude și se apleacă să-i șoptească la ureche. Eli zâmbește.

— Ce i-ai spus? îl întreb mai târziu pe fratele meu.

— I-am spus că nimic, zice el.

O femeie care tocmai a împlinit cincizeci de ani îmi povestește că trece neobservată, ca și cum lumea nici n-ar vedea-o, propriu-zis. Presupune și ea că nu mai arată prea bine – s-a cam îngrășat, i-a cam încărunțit părul. Dar ceea ce-a observat – și-i cam dă fiori, îmi spune – este faptul că, dacă întâlnește un bărbat în afara locului de muncă, respectivul consideră că nu merită să-i dea prea mare atenție. Se uită peste umărul ei, în timp ce-i vorbește, sau îi face repede vânt pentru o altă femeie, tot de vârsta ei.

— Trebuie să fiu foarte atentă, de-acum, zice.

Ne uităm, Eli și cu mine, peste ce temă are el, care constă aproape numai din pagini xeroxate. Manualul de științe sociale pe care-l are a fost publicat acum douăzeci de ani. Se intitulează: *Pământuri și popoare*.

— Zicem de fiecare dată *indigeni americani!* comentează Eli. Niciodată indieni¹. Eu pe Amira o credeam indiană din India, da' ea-i din Bangladesh, de fapt.

Amira-i fata pe care o iubește el. Amândoi sunt ȘOIMI. Îi spun că, în rapoartele trimise acasă din Lumea Nouă, coloniștii pretindeau că dăduseră peste păianjeni mari cât pisicile și peste păsări mici ca degetarele. Scriau acolo că flora și fauna erau atât de ciudate, încât nici nu îndrăzneau să descrie vreo plantă sau vreun animal. Dar asta nu-l interesează pe el.

— Așa este, Amira-i din Bangladesh, îi spun, revenind pe un teren solid.

Într-o seară, la televizor, un expert ne dă sfaturi de cum să supraviețuim în cazul unor dezastre, fie naturale, fie cauzate de factorul uman. Zice că-i un mit faptul că oamenii ar intra în panică în situațiile de pericol iminent. Optzeci la sută din ei îngheață, și-atât. Creierul refuză, pur și simplu, să conștientizeze ce se-ntâmplă. Așa ceva se numește reacție sceptică.

¹ Denumirea de „indieni” le-a fost dată populațiilor indigene americane în urma expedițiilor de la sfârșitul secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea ale lui Cristofor Columb, care pornise înspre vest cu destinația India, ca să demonstreze că Pământul e rotund. Ajungând pe insulele continentului nord-american, el a denumit această parte a lumii Indiile de Vest (n. tr.).

— Supraviețuitorii sunt cei care se mișcă, zice tipul.

Uite-o pe Nicola în fața brutăriei. Acum vorbește la telefon, dar, dacă-și ridică ochii din el, precis mă vede. Așa că dau buzna pe prima ușă – exact la timp. Și-a închis telefonul și pornește cu pas hotărât în lungul străzii. Dar sunt în siguranță în magazinul de scule și unelte.

E-o greșeală, de fapt, pentru că patronul acum vrea să-mi povestească despre cât de bine o ducea el mai demult în Flatbush¹. S-au schimbat lucrurile. Cartierul s-a schimbat. Întruna se mută aici alți oameni, din alte locuri. Și nu pricep cum se fac lucrurile la noi. Nu știu ce-i răbdarea. Uneori, nici măcar aia, ce caută ei, nu știu cum se cheamă.

Îi dă înainte și-mi tot spune despre mine și cei de felul meu. S-ar putea să trebuiască să cumpăr ceva, ca să scap de-aici. Mi s-a mai întâmplat să fiu prinsă-n capcană, când am vrut să cumpăr niște bandă albastră de mascare. Și omul ăsta spune cele mai deprimante povești; chiar și-atunci, când ți se pare că povestea n-o să fie chiar așa, găsește el cum să ți-o spună, ca să fie.

Acum, însă, îmi spune cât de mult își iubește el magazinul, cum ar fi-n stare să enumere orice cui sau șurub, din câte are în stoc. De când era copil, îi plăcea cum arătau toate, cât de grea se simte o unealtă sănătoasă dac-o strângi

¹ Zonă din Brooklyn, unul dintre cartierele care formează aglomerarea New York City (n. tr.).

bine-n palmă. Numai că oamenii care-ți intră azi în prăvălie sunt obișnuiți cu magazinele cu autoservire. Nu mai caută să fie bine serviți. Nu le mai pasă de competență. Și felul cum înțeleg inventarul e nerealist.

— Dacă vrei de la Home Depot¹, zice, du-te la Home Depot!

Cumpăr cel mai ieftin ciocan din câte sunt în magazin, ca să-mi dea voie să plec de-acolo.

S-a înserat deja, când Henry și cu mine ieșim din parc. O mașină aproape că dă peste noi. La semafor, o ajungem din urmă. Fratele meu se-apropie de fereastra șoferiței și-i spune:

— Cucoană, era să ne omori...

Dar ea nu se uită la el. Zice:

— Voi și viețile voastre neprețuite...

Ceva mai târziu, o pun în temă și pe Margot cu toată scena.

— Vorbești o grămadă despre fratele tău, comentează ea.

— Suntem apropiați unul de-altul.

— Nu-i ăsta cuvântul pe care l-aș folosi.

— Dar ce alt cuvânt ai folosi?

— Încurcați, zice ea.

¹ Lanț de magazine universale cu tot ce este necesar pentru întreținerea și amenajarea locuinței, cel mai mare de acest fel de pe continentul american, înființat în 1978 (n. tr.).

A intrat o femeie a cărei fiică a fost dependentă de droguri. Mereu avea la ea Narcan¹, pentru cazul în care ar fi trebuit s-o resuscite. Pe urmă, n-a mai venit și încă multă vreme. Iar acum îmi povestește despre ziua în care fiica ei a luat o supradoză.

— M-am dus până la magazin. Atâta, un minut m-am dus până la cel mai apropiat magazin, îmi spune.

Vrea să-și plătească penalizările, câte or fi, luni întregi de penalizări, dar eu pretind că n-are nimic de plătit.

Săptămâna trecută, am fost învățați cum se folosește. Și, când acea persoană își revine în simțiri, ne-a întrebat instructorul, credeți c-o să fie fericită că i-ați salvat viața? Răspunsul corect era: nu, câtuși de puțin.

Luați vreodată asupra voastră apăsările celorlalți? – sună întrebarea numărul 5 din chestionarul celor încurcați unii cu alții.

Eli nu se mai oprește din frichineală în seara asta. Își înclină scaunul când înainte, când înapoi, până mă enervează și mă răstesc la el. Atunci, se ridică să-și ascută creionul. Bombăne:

— De ce nu poate fi iarnă?

Jos de tot, pe foaie, o notiță îi reamintește să răspundă la întrebare cu o propoziție completă.

¹ Denumirea comercială a unui produs farmaceutic pe bază de naloxonă, sub formă de spray nazal, folosit la combaterea efectelor opioidelor (n. tr.).

Eschimoșii trăiesc în țări foarte reci. Noi ne construim casele din lemn sau cărămizi. Eschimosul și-o construiește din zăpadă. În țara lui foarte rece, se găsește foarte puțin lemn. Poate să-i țină cald o casă făcută din zăpadă?

— N-ar trebui să zică *inuit*? îl întreb. Eschimos, cred că e-un cuvânt vechi.

Dar Eli nu m-ascultă, propriu-zis. Mai târziu, mă uit prin cărțile mele, să verific dacă se găsește pe-acolo ce țin eu minte. Până la urmă, chiar când mă pregătesc să renunț, dau peste ce căutam, într-o cutie cu hârtii de-ale mele mai vechi. Am scris odată o disertație pe jumătate, căreia m-am distrat să-i pun titlul: „Domesticirea morții. Mitologii interculturale.”

Aștept până la ora de culcare. Avem deja o rutină, Eli și cu mine, care se repetă mereu la fel. Chiar înainte s-adoarmă, îmi povestește ce-a făcut în timpul zilei. Pe urmă, închide ochii, îmi strânge tare mâna într-a lui și zice:

— Gândești pozitiv?

CÂND ERAU CASELE VII

Într-o noapte, brusc, s-a ridicat o casă de la pământ și s-a înălțat spre cer. Era întuneric & se zice că se-auzea un zgomot ca un fâșâit, ca un vâjâit, în timp ce zbura prin aer acea casă. Nu ajunsese încă la capătul călătoriei, când oamenii care se aflau înăuntru au implorat-o să se oprească. Și s-a oprit.

Nu s-au mai smiorcăit, acei oameni, dac-au văzut că se oprișe casa din zbor. Și-atunci, au luat zăpadă proaspăt viscolită & au pus-o în opaițe & a început să ardă.

*Coborâseră într-un sat. Un bărbat a venit la casa lor și-a zis:
— Ia uite, ard zăpadă-n opaițe. Zăpada poate să ardă.*

Numai că, nici n-a rostit bine vorbele-astea, că opaițul s-a stins.

(povestit de Inugpasugjuk)¹

Examenele s-au terminat, dar câțiva studenți încă mai zăbovesc în campus. O fată al cărei nume îmi scapă întră în bibliotecă, să mai schimbe o vorbă. Mi-a adus un suc dintr-alea sănătoase, cum îi place ei să bea. Are un gust ca de iarbă cosită și dată prin mixer. Are adăugat și praf de polen de albine, care pasămite îl protejează pe consumator de tot felul de lucruri care l-ar putea îmbolnăvi.

Îmi spune că i s-a furat telefonul și că-n ultima vreme a folosit în loc unul străvechi. S-a hotărât să nu-și mai cumpere modelul cel mai nou.

¹ *Într-o noapte, o casă*, poem în proză recitat de Inugpasugjuk*, reproduc după Jerome Rothenburg (ed.), *Technicians of the Sacred*, Garden City, New York, Anchor Books, 1969 (n. a.).

* Povestitor inuit, care i-ar fi relatat exploratorului danezo-groenlandez Knud Rasmussen (1879–1933), pe la începutul anilor 1920, cum au venit pentru prima oară țăntării în extremul nord american (n. tr.).

— Adică, ideea este că trăiesc într-un ritm ceva mai lent. Știi că ratez unele chestii, pentru că nu pot răspunde suficient de repede la ce-mi comunică lumea, sau la ce-mi arată, dar e foarte bine și-așa. Îmi oferă mai mult timp de gândire, zice.

Mă fascinează fata asta. Practic, parc-aș avea în față o transcendentalistă. Mai sorb o dată din sucul ei de iarbă coșită și mă gândesc: poate că-mi dă și mie un impuls, ceva, mai multă energie.

Își scoate din buzunar telefonul, ca să-mi demonstreze ce vechitură este. Unul exact la fel am și eu. Al meu e vechi de doi ani, dar tot îmi fac treaba cu el cât ai clipi.

— Stai un pic, îi spun. Vorbeai de secunde? Când ai zis că nu mai ești în ritm cu lumea și că trăiești mai lent, la ce te refereai, la secunde?

Ea stă și se gândește puțin.

— Mda, zice, ...probabil că la secunde.

Iau mașina de la firma de transport auto până acasă pentru că mă simt ridicolă. Domnu' Jimmy, șoferul, mi se plânge despre cum îi ruinează afacerea „firma cutare”. Din cine știe ce motiv, nu-i rostește numele, dar eu știu la cine se referă. A venit, adolescent fiind, tocmai din Irlanda până-aici; de douăș’cinci de ani șofează, cică.

— Nici măcar nu verifică oamenii de care se folosesc. Poate fi oricine c-o mașină semi-nouă.

Îi spun c-am auzit și eu asta. Ba chiar, și de-un caz în care o pasageră a zis că șoferul o agresase. Îmi aruncă o privire scurtă și zice:

— Corect... N-au standarde.

Mai târziu, mi-aduc aminte să-i spun și lui Ben despre fată.

— Secunde! zic, dar el nu pare să se mire.

Comentează:

— Lumea vorbește-ntruna de e-mailuri și telefoane, și despre cum ne-nstrăinează unii de alții, dar asemenea temeri legate de tehnologie ne-au stăpânit mereu.

Când a fost introdus în case curentul electric, la-nceput de tot, ziarele au primit scrisori despre cum avea să submineze comuniunea familiei. De-atunci, n-ar mai fi fost nevoie ca oamenii să se adune în jurul unei vetre comune, se temeau mulți. În 1903, un celebru psiholog își făcea griji că exista riscul ca tinerii să-și piardă legătura cu înserarea și momentele ei contemplative.

Hahaha!

(Chiar așa: când oi fi stat eu liniștită ultima oară, să contemplu amurgul?)

Mâine-i ziua mea.

— De-acum, ești oficial între două vârste, îmi spune colega de la serviciu, care-și plimbă cu ea radiografiile.

Nu m-a plăcut niciodată, pentru că nu am o diplomă corespunzătoare. Cei ca ea ne spun bibliotecari sălbatici, ca și cum adineauri am fi ieșit din pădure.

Lorraine a organizat o festivitate după orele de program. Mergem la barul ăla unde am lucrat eu. Se numește „Vizuina” și-i un nume foarte potrivit. E-ntunecată, mică și caldă. Prietena mea, Tracy, e prezentă și ne toarnă băuturi tari. Decid să beau „sfredele”¹, că-s mai festive.

Ne punem la curent cu ce s-a mai întâmplat între timp. Tracy are deja, de șase luni, o relație c-un tip frumos și câinos din Philadelphia. Îmi dă detalii despre momentele lui de cruzime, punctându-și povestea cu mici pufnituri în răs.

— Și mă duceam, pe urmă, cu mașina pân’ la el, făceam tot drumu’ pân-acolo ca să-l văd, chiar dacă mi-e groază numai când mă gândesc să șofez prin trafic aglomerat.

Când ajungea, descoperea că el plecase și că-i lăsase un bilet pe ușă, în care-i scria că fusese nevoit să plece pe neașteptate. „Deschide-ți și intră”, o îndemna în bilet, dar el, de fapt, vorbise numai și nu ajunsese niciodată să-i dea, propriu-zis, o cheie.

¹ Traducere aproximativă pentru termenul englez *gimlet* (textual: „burghiu”), care desemnează un cocteil tipic marinăresc, preparat cu gin, suc de limetă și sirop de zahăr. Sucul îndulcit era folosit de marinarii englezi în cursul voiajelor lungi, ca să combată scorbutul. Combinarea lui cu gin din rațiile Marinei este pusă pe seama unui medic militar, contraamiralul Sir Thomas Desmond Gimlette (1857–1913) (n. tr.).

— Ai nevoie de cineva bun și blând, îi spun.

I se citește-n ochi ceva – ceva greu descifrabil. Până la urmă, îmi pică fisa. Îi pare rău pentru mine și pentru toți ceilalți care ne-am găsit pe câte cineva decent și binevoitor.

— Sigur că da, zice, sigur, presupun c-aș putea să-mi caut și eu pe cineva de bună-credință. Dar nu m-am simțit niciodată așa cum mă simt acum. Niciodată.

Dar nu e nimeni de bună-credință, aș vrea să-i spun. *De care bună-credință?*

Când lucram împreună, cu ani în urmă, întruna-mi spunea că n-aveam pe vino-ncoace. Și-asta, zicea, pentru că n-ar trebui, pasămite, să pui punctul pe *i* și să-i ceri ăluia cu care te vezi să-ți precizeze când anume se simte atât de-n-singurat, că parcă i se sfâșie inima. Cică nu-i cel mai bun lucru de făcut. În schimb, face ca o întâlnire să nu mai fie chiar atât de plictisitoare. Îți este, ți-a fost, o să-ți fie? Atâta vreau să știu.

Îi ofer niște tort de la ziua mea. Începe cu toată vorbăria obișnuită cu ispitiul, și cu păcătoșenia, și că poate una, sau poate alta, și nu se poate să nu ne oprim la fiecare pas de pe nenorocitu' de drum al crucii¹, până să ia măcar o îmbucătură.

¹ Aluzie la chinurile prin care a trecut Isus Cristos pe Drumul Calvarului, când a fost obligat să-și poarte singur Crucea pe care urma să fie răstignit. La fiecare câțiva pași, se oprea să-și recapete puterile. Detaliile sunt menționate în evangheliile (n. tr.).

— Delicios a fost, zice, apoi o șterge, ca să mai prepare niște băuturi.

Eu am ajuns la numărul cinci, cred. Sau poate la șase.

Să ne oprim aici.

Dar nu și nu. Îi dau înainte. Acum, stau de vorbă cu toată lumea de la bar. Spun povești, unele bune la început, pe urmă nu chiar atât de bune, pe măsură ce noaptea înaintează. Măcar de mi-aș aminti, uite-acum, proverbul ăla vechi:

Când îți spun doi că ești beat, du-te și te culcă.

Pentru că subiectul meu preferat de discuție a devenit faptul că New Yorkul are zece mii de kilometri la capitolul canalizare și că toată rețeaua se află cu mult sub nivelul mării.

Dimineața, îmi zvâcnește capul. O masă întreagă e plină de cadouri. Dau peste vafe cu căpșuni și frișcă bătută. Mai e și Ben care a stat până târziu, ca s-ascută creioane pe care le-a găsit sub canapea. Le-a pus deoparte pe cele mai frumoase, pentru mine. Îmi face plăcere să mi le pun în rucsac. Mai ales pe-asta roșu, pe care credeam că n-o să-l mai văd niciodată.

Domnu' Jimmy observă că șchioapăt. Îmi spune că fiul său adult a devenit infirm, deși n-a greșit cu nimic.

— N-a greșit cu nimic, repetă. Ți se rupe sufletul, zice, și sunt de acord cu el.

Încerc să dau de Sylvia, cât aștept să sune clopoțelul.

— O să trebuiască să te sun eu înapoi, îmi spune. Mai am puțin și trimit articolul ăsta, ca să scap de el, dar trebuie să introduc și nota obligatorie de speranță.

Afară, e-o căldură tembelă. Stau și nădușesc în tricoul negru pe care mi l-am pus. Chiar lângă mine este mama Amirei.

— Trebuie să-ncerci, mi-a spus Eli ieri. Trebuie să-ntrebi.

Aproape c-a venit vara, și el e din ce-n ce mai speriat. Cum o să facă s-o mai vadă? Măcar unde locuiește?

Dar eu nu știu cum o cheamă pe mama Amirei, care spovăiește c-o prietenă de-ale ei, într-o limbă pe care eu n-o vorbesc. Au mai rămas patru zile de școală, trei minute până sună clopoțelul. Îmi pun căștile-n urechi și-ascult un episod în care-i vorba despre ceva numit *the mesh*¹ – „împletitura”. Cred unii că e-un termen mai bun decât *web* – „rețeaua”, cel pe care-l folosim.

Sună un bărbat din Dallas. *Ce vrei să spunei cu interconectarea?* întreabă. Urmează o pauză scurtă, după care vorbește ecologistul: *Există în Madagascar o specie de molie, care bea lacrimile păsărilor adormite*².

¹ Termen alternativ propus pentru „web” („rețeaua”), sugerând o structură mai descentralizată și interconectată a internetului. Spre deosebire de „web”, care evocă o pânză de păianjen cu noduri fixe, „mesh” („împletitura”) subliniază o rețea flexibilă, unde fiecare nod poate comunica direct cu celelalte, fără un centru clar definit (n. red.).

² Acest comportament, cunoscut sub numele de lacrimofagie, este rar întâlnit în natură și se crede că le oferă insectelor acces la săruri și nutrienți esențiali (n. red.).

UN PORTRET AL LUMII MODERNE AFLATE PE MARGINEA PRĂPASTIEI

Vreme, vremuri este o carte care rezonază profund cu anxietățile moderne – despre criza climatică, fragilitatea socială și sentimentul că lumea se apropie de un colaps lent, dar inevitabil. Jenny Offill reușește să capteze această stare de neliniște printr-un stil unic, fragmentar, aproape aforistic, care îți dă impresia că răsfoiești notițele mentale ale protagonistei, Lizzie.

Aflăm povestea lui Lizzie Benson, o bibliotecară din New York, care începe să lucreze pentru fosta ei profesoară, Sylvia, administrând un podcast despre schimbările climatice și colapsul social. Pe măsură ce răspunde întrebărilor venite de la ascultători – de la cele existențiale la cele catastrofale –, Lizzie începe să fie tot mai obsedată de viitorul incert al planetei și de siguranța familiei sale.

„Structura fragmentară a romanului evocă o intensitate emoțională de nesuportat: ceva esențial în miezul poveștii, care nu poate fi însă narat direct, cronologic, pentru că, procedând astfel, ar fi ca și cum te-ai uita direct în soare...”

The New York Times

„[O carte] inteligentă și seducătoare [...]. «Vremea» zilelor noastre, atât cea reală, cât și cea metaforică, este surprinsă precis în paragrafele scurte și elegante ale lui Offill, pline de intuiție și umor. O companie perfectă pentru sfârșitul lumii.”

Kirkus Reviews

„Genial... [O] capodoperă lapidară... Remarcabil și răsunător...”

The LA Times